

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs III. Vtrum in Christi fuerit ignorantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

SECUNDA PARS *Controuersia. An per Dei potentiam absolutam poterit cum assumpta humanitate fomes assumi.* Vasquez in allegata disput. 61. cap. 8. n. 55. duo dicit. Primum est, potuisse, ac posse Deum assumere naturam cum motibus appetitus inordinatis. Secundum est, si naturam humanam cum his motibus assumeret, fore ut vere diceretur, naturam humanam assumpsisse cum fomite. Oppositam sententiam, ut probabilior sequitur Suarez disp. 34. sect. 2. in fine.

Resolut. *Idcirco non posse probatur ex fundamento partis praecedentis.* Huius difficultatis definitio pendet ex ijs, quae diximus pro solutione praecedentis dubitationis: ostendimus enim ex perfectione gratiae Christi, quae attenditur etiam penes ordinem ad vnionem hypostaticam, Christi gratiam & virtutes, omnem ab humanitate Christi excludere inclinationem ad peccandum; ac proinde motum omnem inordinatum & fomitem. Et probatur etiam ex doctrina S. Th. in 3. dist. 12. q. 2. art. 1. & 2. sic arguendo: Christo repugnat peccare posse, aut habere potentiam peccandi: at si in Christo posset esse fomes, in eo posset esse potentia peccandi; ergo. Maior est. D. Th. in dictis locis. Minor probatur: quoniam, ut ait ibi S. D. art. 2. Potentia peccandi est potentia ordinata ad peccandum: at fomes est potentia ordinata ad peccandum; quia est appetitus ut inclinatus ad bonum secundum sensum contra ordinem rationis; ergo. Confirmatur primo: quia Christus non solum ex vi vnionis qua erat Deus & homo, sed etiam quia venerat peccata tollere, debuit esse quam maxime distans a peccato; at magis distans a peccato, qui non solum peccare non potest ob extrinsecam Dei protectionem, sed etiam caret omni inclinatione ad peccatum; ergo Christus nullam potuit habere inclinationem ad peccandum. Confirmatur secundo: quia Christus ut homo viator fuit perfectissimum exemplar omnium bonorum operum, & dux & lex ac regula animata, dirigens nos in viam rectam; igitur omnis ei debetur rectitudo, & eidem omnis repugnat obliquitas; at fontes magnam habet obliquitatem & inordinationem; ergo repugnat Christo Deo & homini viatori. Denique confirmatur: Quia Christus ex vi vnionis hypostaticae magis elongatur a peccato, quam beati: isti ex vi beatitudinis perfectae carent omni inclinatione ad peccatum; ergo multo magis Christus. Maior probatur: quia magis Deificatur humanitas vnione hypostatica, quam beatus visio beatifica, & perfecta gloria animae simul & corporis. Minor patet ex dictis in multis praecedentibus Controuersijs, & ex communi doctrina.

Conclus. *deducta, & probat efficaciter conclusionem.* **PRIMA CONCLUS.** Ratio prima S. Doct. in textu probata.

SECUNDA CONCLUS. Nec per Dei potentiam absolutam potuit esse peccati fomes in Christo. Haec patet ex dictis in 1. p. Controuersia.

Obi. 1. cons. 1. conclus. sol. **CONTRA primam conclus.** est ratio dubitandi in principio posita; cui satisficit, negando assumptum; quia licet in Ioanne & quibusdam alijs fuerint virtutes secundum earum perfectionem essentialem, & etiam secundum statum heroicum, non tamen habuerunt eum modum perfectionis, & eam excellentiam quam habuerunt in Christo, qui erat Deus & homo: erant enim illi connaturales, & in ordine ad virtutes ceterorum hominum erant exemplares & capitales; & ideo ex sui ratione fomitem excluderant.

Obi. 2. **CONTRA eandem conclus.** argumentatur Vasquez. Quia virtutes, quae sunt in parte animae nostrae irrationali, non possunt reprimere omnes motus

A appetitus, & illius inclinationem ad eos omnino impedire, sed solum ipsam inclinationem appetitus minuire, non quidem intrinsece, (sic enim tandem finiretur,) sed extrinsece, ex quo prouenit, ut nunquam finiri aut extinguere possit, licet et per habitus vitiorum minuitur inclinatio ad virtutem, sed non extinguatur; quia non minuitur intrinsece sed extrinsece, scilicet per contrariam inclinationem illi additam: ergo neque in Christo, &c. **Resp.** Antec. verum esse de virtutibus simpliciter & absolute sumptis, non autem ut sunt tali subiecto connaturales: sic enim ratione connaturalitatis opposita ad peccata inclinationem non tantum extrinsece minuunt, sed etiam per modum intrinsecae perfectionis excludunt: prout scilicet tale subiectum connaturalem, & sufficientem habet virtutem omnium causam, ex qua veluti proprietates emanant, ut ante diximus.

CONTRA secundam conclus. argumentatur Vasquez. **primo:** Quia supposito praesertim increato sustentanti alienam naturam non incumbit peculiaris cura dirigendi illam ad operationem; ergo nihil esset indecens, si Deus, qui posset assumere naturam bruti, assumeret etiam naturam humanam cum motibus inordinatis. Antec. probatur: quia non apparet, qua obligatione teneri possit suppositum diuinum ad reprimendos motus naturae humanae, quam assumpsit. **Resp.** falsum esse antec. ut supra ostensum est. Ad probationem dico suppositum diuinum nulla externa lege teneri, sed naturali suae sapientiae rectitudine, qua omnia operatur suae consona bonitati.

Secundo: Nihil obstat, quo minus natura humana propagata ex Adamo per naturalem generationem, & natura prius infecta peccato originali assumeretur a Verbo cum motibus inordinatis, qui tunc non solum ad peccatum inclinerent, sed etiam a peccato essent ad agonem ex sola Dei voluntate relictis. **Resp.** Negando anteced. quamuis ex Adamo per naturalem generationem propagata, & prius natura peccato infecta potuisset assumi, in ipso tamen assumptionis instanti ex vi assumptionis & vnionis hypostaticae ab omni peccati macula mundaretur, & ab ea peccati fomes, & omnis inclinatio ad motus inordinatos excluderetur. Cetera ad hunc articulum pertinentia vide apud expositores.

ARTICVLVS III.

Vtrum in Christi fuerit ignorantia.

A **Tertium sic proceditur.** Videtur, quod in Christo fuerit ignorantia. Illud enim vere fuit in Christo, quod sibi competit secundum humanam naturam, licet ei non competat secundum diuinam, sicut passio, & mors. Sed ignorantia conuenit Christo secundum humanam naturam: dicit enim Damasc. in 3. lib. quod ignorantem, & seruilem assumpsit naturam; ergo ignorantia vere fuit in Christo.

Præterea: Aliquis dicitur ignorans per notitiam defectum. Sed aliqua notitia defuit Christo: dicit enim apost. 2. ad Cor. 5. Eum qui non nouit peccatum, pro nobis peccatum fecit; ergo in Christo fuit ignorantia.

Præterea: Isa. 8. dicitur, Antequam sciat puer vocare patrem suum, & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci. Puer autem ille est Christus. Ergo in Christo fuit aliquarum rerum ignorantia.

Sed contra: Ignorantia per ignorantiam non tollitur: Christus autem ad hoc venit, ut ignorantias nostras auferret: venit enim, ut illuminaret hos, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent; ergo in Christo ignorantia non fuit. **Respondeo dicendum,** quod sicut in Christo fuit plenitudo

rudogratia, & virtutis, ita in ipso fuit plenitudo omnis scientia, ut ex praemissis patet. Sicut autem in Christo plenitudo gratia, & virtutis excludit fomitem peccati, ita plenitudo scientia excludit ignorantiam, quae scientia opponitur. Unde, sicut in Christo non fuit fomes peccati, ita non fuit in eo ignorantia.

Ad primum ergo dicendum, quod natura à Christo assumpta potest dupliciter considerari. Vno modo secundum rationem suam speciei: & secundum hoc dicit Damasc. eam esse ignorantem, & servilem. Unde subdit. Nam serva quidem est hominis natura eius, qui fecit ipsam, Dei scilicet, & non habet futurorum cognitionem. Alio modo potest considerari secundum id, quod habet ex ratione ad hypostasi diuinam, ex qua habet plenitudinem scientia, & gratia: secundum illud Ioan. 1. Vidimus eum, quasi vnguentum à tre plenum gratia, & veritate. Et hoc modo natura humana in Christo ignorantiam non habuit.

Ad secundum dicendum, quod Christus dicitur non novisse peccatum, quia nesciuit per experientiam, sciuit autem per simplicem notitiam.

Ad tertium dicendum, quod loquitur ibi Propheta de scientia humana Christi. Dicit ergo, Antequam sciat puer, scilicet secundum humanitatem, vocare patrem suum, scilicet Ioseph (qui pater eius fuit putatus) & matrem suam (scilicet Mariam), aut refertur fortitudo Damasci. Quod non est sic intelligendum, quasi aliquando fuerit homo, & hoc nesciuit: sed antequam sciat, id est, antequam fiat homo, scientiam habens humanam, aut refertur vel ad literam, fortitudo Damasci, & spolia Samaria, per regem Assiriorum: vel spiritualiter, quia nondum natus populum suum sola inuocatione saluabit, ut glo. Hier. ibi exponitur. Aug. tamen in sermo. de Epi. dicit hoc esse completum in adoratione Magorum. At enim, Antequam per humanam carnem humana verba proferret, accepit virtutem Damasci, scilicet diuitias, in quibus Damascus praesumebat: in diuitiis autem principatus auro defertur. Spolia vero Samariae idem ipsi erant: Samaria namque pro idololatria ponitur. Illic enim populus ad idola colenda conuersus est. Hec igitur prima spolia per idololatriam deraxit. Et secundum hoc intelligitur, antequam sciat, id est, antequam ostendat se scire.

Sensus quaesiti.

CVm triplex sit ignorantia, scilicet prauae dispositionis, priuatiua, & simplicis negationis, quaestio hic est de duobus primis tantum ignorantiae modis; qui soli proprie dicuntur imperfectionem & intellectum, cui insunt & denominant imperfectionem: ignorantia vero simplicis negationis proprie dicitur nescientia, quae sicut non repugnat Angelis beatis, ita nec animae Christi, quae non attingit omnia, quae Deus scit scientia simplicis intelligentiae.

Forma Textus.

CONCLUSIO est: In Christo non fuit ignorantia. Probat: quia, sicut in Christo fuit plenitudo gratiae & virtutis, ita in ipso fuit omnis plenitudo scientiae; ergo, sicut in Christo non fuit fomes peccati, ita non fuit in eo ignorantia. Antecedens patet ex supradictis. Consequentia probatur: quia, sicut in Christo plenitudo gratiae & virtutis excludit fomitem peccati, ita plenitudo scientiae excludit ignorantiam, quae scientiae opponitur.

Expositio Textus.

VIDENTA sunt, quae supra diximus quaest. 9. art. 1. de errore tam intellectu, quam sensus. Vide etiam, quae notat Caiet. circa responsionem ad tertium argumentum D. Th.

Controuerfia Vnica.

An esse poterit error, aut ignorantia in Christo secundum Dei potentiam absolutam.

PRÆTER scholasticos supra notatos, q. 9. art. 1. Sent. Doct. Controu. 1. ubi eandem proposuimus ac breuiter absoluius difficultatem, Vsq. disp. 61. cap. ult. tria dicit. Primum est: si sermo sit de errore, quem communiter practicum vocant; nempe de eo, qui praecedit in intellectu, antequam voluntas peccet, dicendum est in humanitate Christi, nullo modo esse potuisse. Hic autem defectus (inquit) non est falsa aliqua affirmatio, aut negatio de re facienda, sed remissa quaedam, & parum expressa consideratio eius, quod à malo animum retrahere debet. Secundum est: si sermo sit de quouis alio genere erroris speculatiui, quod citra culpam est, pronuncio in Christo esse potuisse: quia nihil obstat, quo minus Deus sit author erroris, qui non est peccatum in nobis secundum propriam rationem erroris, sed est malum poenae; licet enim impossibile sit Deum esse auctorem erroris tanquam testem per se vel per alium, ita ut ipse testificas per se, vel per alium aliquem decipiat, potest tamen esse causa erroris cooperando ad errorem per modum causae primae, aut etiam offerendo causas deceptionis. Tertium, quod ex secundo deducit, est: Deo in assumpta natura non repugnat habitus inclinans ad errorem. Suar. disp. 24. sect. 3. cuius sententiam retulimus in dicta Controuerf. partem negantem sibi magis placere declarat; quam ante eum defendunt Ban. & Val. 2. 2. q. 1. art. 3. & alij.

CVm, ut ante diximus, triplex sit ignorantia, scilicet prauae dispositionis, priuatiua, & simplicis negationis, certum est ignorantiam omnem quae peccatum implicat aut supponit, Incarnato Vero secundum assumptam naturam minime posse conuenire; ignorantiam etiam simplicis negationis Christo secundum humanitatem non esse repugnantem, ex eo patet, quod Deus assumere potuit naturam Leoninam; igitur etiam assumere potuit naturam humanam, nulla scientia perfectam. Difficultas ergo est de ignorantia prauae dispositionis, & de ignorantia priuatiua, quae est negatio scientiae debita inesse. Ad cuius evidentiam praemittenda sunt quatuor distinctiones. Prima distinctio est: Duplex est error. Alter speculatiui; qui dicit falsam cognitionem de rei quidditate, proprietate aut accidente ad operationem non ordinatam, siue quae non est alicuius operationis proxime directiva: Alter est error, qui dicitur practicus; qui est falsa cognitio, seu magis iudicium praueinens actum voluntatis inordinatum, tam elicatum, quam imperatum. Secunda distinctio est: Deum esse causam erroris dupliciter potest intelligi: Vno modo, tanquam testem per se vel per alium, quod est Deum asserere falsum per se ipsum, aut per alium: Alio modo, ut causam primam cooperando ad errorem, vel etiam offerendo causas deceptionis. Tertia distinctio est: Non eodem modo loquendum est de errore respectu purae creaturae, quantumvis sanctitate perfectae, & de errore respectu naturae intellectuales existentis in diuino supposito per hypostaticam unitatem; ut ex dicendis patebit. Quarta distinctio est: Errorem esse in Christo secundum intellectum humanum, quatuor modis potest intelligi: Primo, ut humanitas assumatur cum errore in ea, genito in ipso instanti assumptionis. Secundo, ut à Deo sit infusus error post assumptionem humanitatis. Tertio, ut humanitas post aliquod tempus, Deo permittente, incidat in errorem.

rem. Quarto, ut humanitas prius extiterit in proprio supposito cum errore, & deinde assumatur à Verbo, errore post unionem perseverante. Quibus præmissis, *Sciendum est primo*, effectum deficientem, quatenus effectus deficientis est, non posse à Deo immediate produci, sed tantum media causa secunda, ut patet de actu blasphemiae, fornicationis & aliis actibus moraliter malis, cuius ratio est; quia actus deficientis, quatenus talis, dicit ordinem intrinsecum ad deficientem: prima vero causa non potest deficere: Constat autem errorem omnem, tam in actu quam in habitu, esse effectum deficientem; igitur in causam secundam, scilicet in hominis discursum & voluntatem deficientem erit error omnis reducendus.

Secundo considerandum est, Deum hoc ipso nobis manifestare aliquid, & quodammodo testificari, lumen, ac facultatem naturalem aut supernaturalem ad illud cognoscendum infundit: Vnde Rom. 1. de sapientibus huius mundi diuinas perfectiones naturali lumine cognoscentibus dicitur. *Quod notum est Dei, manifestum est in illis; Deus enim illis manifestauit: inuisibilia enim Dei, &c.*

Tertio notandum est, illud axioma commune, videlicet, *Intellectus speculatiuus extensione sit practicus*; ex quo infertur intellectum speculatiuum esse primam radicem bonitatis, aut malitiae in operibus voluntatis, proximam autem esse intellectum practicum per actum vltimum iudicii de operatione hic & nunc exercenda; Vnde S. D. in 1. 2. q. 19. art. 3. ait bonitatem voluntatis ex ratione dependere, ut obiectum proponente: Si autem fuerit error in intellectu speculatiuo, impossibile est illum extendi, ut fiat practicus, nisi cum errore: exempli gratia, Philolophus existimat Deum non habere prouidentiam horum inferiorum, & ex hoc errore speculatiuo extenditur ad praxim, scilicet ad actum falsae doctrinae, & ad operandum contra legem naturae: cum ergo diuina bonitati repugnet esse causam horum peccatorum, eidem etiam repugnabit errorem speculatiuum in intellectu causare, cum ex tali errore, ut ex prima & sufficienti radice proueniat error practicus, & ex hoc mala sequatur operatio necessario, quo ad specificationem actus.

Postremo recolenda sunt, quae supra diximus art. 1. nimirum actionem omnem esse suppositi ut principij quod immediate elicientis, & operantis; & suppositum omne teneri ad dirigendas omnes suas operationes, quas efficit mediante natura & facultate: Et licet suppositum diuinum nulla externa lege possit obligari, sua tamen essentiali & intrinseca rectitudine quodammodo tenetur, & quodam quasi vinculo obligationis constingitur ad operationes omnes dirigendas, siue sint per diuinam, siue sint per assumptam ab eo naturam elicita.

Conclus. deducta, & probata. PRIMA CONCLVS. In Christo secundum humanam naturam potuit esse ignorantia simplicis negationis: Hæc patet ex dictis.

SECUNDA CONCLVS. In Christo non potuit esse error practicus: In hac conclusione conuenit etiam Vasq. Et probatur: quoniam hic error est proxima causa peccati; ergo sicut Deus non potest esse causa peccati, ita nec errorem practicum potuit in anima Christi causare aut permittere. Secundo probatur ex primo notabili: quoniam error est quidam effectus deficientis; ergo ut talis non potest immediate produci, nisi à causa deficiente: Deus autem non potest esse causa deficientis: ergo.

TERTIA CONCLVS. Deus non potest esse causa erroris, ut testis per se, vel per alium. Probatur: quia Deus

est summa veritas; ergo non potest esse testis falsitatis. Hanc conclusionem late probant Ban. & Val. in 2. 2. q. 1. a. 3. & consentit Vasq.

QUARTA CONCLVS. Deus non potest esse causa erroris practici, aut speculatiui, ut prima causa cooperans ad errorem, ut error est. Hæc est contra Vasquezium. Probatur: quoniam ex errore speculatiuo dependet error practicus, & ex hoc oritur actio moraliter mala; ergo. Secundo probatur: quoniam, ut ante diximus, omnis effectus deficientis, ut talis est, debet reduci in causam deficientem, ut propriam & proximam eius causam. Tertio probatur: quia Deus est ipsa summa, & prima veritas; ergo non potest esse causa falsitatis.

QUINTA CONCLVS. Impossibile est esse errorem aliquem in Christo, simul cum assumpta humanitate in eo causatum. Probatur: quoniam hic error non minus Deo tribueretur, quam illi tribueretur peccatum Angeli, si in primo suae creationis instanti peccasset: Nam, ut ait S. D. 1. p. quest. 63. art. 5. illa operatio, quæ simul incipit cum esse rei, est ab agente, à quo habet esse: sicut moueri sursum inest igni à generante.

SEXTA CONCLVS. Nullus error esse potuit in anima Christi personaliter unita Verbo. Probatur: quoniam hic error Verbo tribueretur ob duas prædictas causas. Prima est: quia actiones sunt suppositi ut principij quod proxime & immediate elicientis. Secunda est: quia tenetur suppositum omnes suae naturae operationes dirigere, & regulare recte rationis ac legi diuinæ conformare; at posito errore, tollitur rectoratio; ergo nulla remanet in supposito regula ad dirigendas operationes; ac proinde debita carebunt rectitudine, & erunt peccata; quæ Christo nulla ratione possunt conuenire; ut ostensum est in primo articulo.

VLTIMA CONCLVS. In Christo nulla potuit esse ignorantia priuatiua. Probatur primo: quia hæc est priuatio scientiæ debita, & ideo talis ignorantia, nunquam est sine culpa; pertinet enim ad ignorantiam consequentem voluntatem, quæ distinguitur in ignorantiam affectatam malæ electionis & iuris: qui omnes modi peccatum implicat; ut patet ex D. Th. 1. 2. q. 6. a. 8. & q. 76. a. 3. 4. Secundo probatur conclusio: quia ex tali ignorantia sequuntur actiones inordinatæ.

Contra prædictas conclusiones sunt argumenta, quæ referunt & soluunt Ban. & Valent. locis supra notatis. Ea vero, quæ tangit Vasq. in allegato c. 9. facilem habent ex dictis solutionem.

ARTICVLVS. IV.

Vtrum anima Christi fuerit Passibilis.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod anima Christi non fuerit passibilis. Nihil enim patitur, nisi à fortiori: quia agens præstantius est patiente, ut patet per Aug. 12. super Gen. ad literam, & per Philosophum 3. de anima. Sed nulla creatura fuit præstantior, quam anima Christi. Ergo anima Christi non potuit ab aliqua creatura pati: & ita non fuit passibilis: frustra enim in ea fuisset potentia patiendi, si à nullo pati potuisset.

Præterea, Tullius in lib. de Tusculanis questionibus dicit, quod passionibus anima sunt quadam agritudines. Sed in anima Christi non fuit aliqua agritudo: nam agritudo animæ sequitur peccatum: ut patet per illud Psal. Sana animam meam, quia peccauit tibi. Ergo in Christo non fuerunt anime passionibus.

Præterea: Passionibus anima videntur idem esse cum fomite peccati, unde & Apost. Rom. 7. vocat eas passionibus peccatorum. Sed in Christo non fuit fomites peccati: ut supra dictum est. Ergo videtur, quod non fuerint in eo anime passionibus: & ita anima Christi non fuit passibilis.

Sed